

**ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА
НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА ЗАЩИТА
НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД**

СТАНОВИЩЕ

От д-р Ралица Янкова Илкова Петкова, доцент по наказателно право в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ – член на научното жури за публична защита на дисертационния труд на Бисер Живков Троянов, докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Наказателноправни науки“ на Юридическия факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, на тема „Абсолютните съществени процесуални нарушения като касационни основания в българския наказателен процес“, за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. Право (Наказателнопроцесуално право)

ПОЧИТАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Със Заповед № РД – 38 – 470/23.07.2024 г. на проф. д-р Георги Вълчев, Ректор на СУ „Св. Климент Охридски“, съм определена за вътрешен член на научното жури по процедурата за защита на дисертационния труд на Бисер Живков Троянов за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.6. Право (Наказателнопроцесуално право). В това си качество предоставям следното становище.

I. Кратко представяне на докторанта и на неговия труд

Докторантът Бисер Живков Троянов е роден на 30.08.1969 г. в гр. Перник. Висшето си юридическо образование получава през 1993 г. в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. През 2022 г. е зачислен като докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Наказателноправни науки“ към Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Наказателнопроцесуално право), с тема на дисертационния труд „Абсолютните съществени процесуални нарушения като касационни основания в българския наказателен процес“.

От 2017 г. и понастоящем е хоноруван преподавател по Наказателно право в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, а от 2023 г. – и по Наказателнопроцесуално право, като изключително успешно ръководи семинарните занятия на студентите по специалността „Право“. От 2013 г. и понастоящем е хоноруван преподавател по Наказателно право и в Академията на МВР. Лектор е към Националния институт на правосъдието и към Националния център за юридическо обучение. Лектор е на обучителни семинари на прокурори, организирани от Върховна касационна прокуратура на Република България през 2015 г. и 2016 г. на теми: „Съществени процесуални нарушения в наказателното производство“ и „Касационни основания за обжалване на съдебните актове“.

Има много сериозен преподавателски опит и се ползва с доверието и признанието на своите колеги и е изключително ценен и уважаван от своите студенти.

Докторантът има забележителна кариера в органите на съдебната власт. Постъпва като младши съдия в Софийски градски съд през 1994 г. и последователно заема длъжностите съдия в Наказателно отделение на Софийски районен съд (1995 – 2000 г.), съдия в Наказателно отделение на Софийски градски съд (2000 – 2005 г.), съдия в Наказателно отделение на Софийски апелативен съд (2005 – 2012 г.) и съдия във Второ наказателно отделение при Наказателната колегия на Върховния касационен съд (от 2012 г. и понастоящем).

Интересите на докторанта са предимно в областта на наказателното право и процес. Взел е участие в редица научни форуми.

Научен ръководител на докторанта е проф. д-р Георги Митов.

По темата на дисертационния труд докторантът има шест публикации, както следва: „За задължението на членовете на съдебния състав, разглеждащи наказателни дела, да пазят тайната на съвещанието при постановяване на присъдата“ – В: Правна мисъл, № 2/2023 г., с. 68 – 84; „Неизменен ли е първоинстанционният наказателен съд още от разпоредителното заседание?“ – В: Правна мисъл, № 3/2023 г., с. 31 – 43; „Нарушения на подсъдността при връзка между делата, на функционалната и на особената подсъдност като касационни основания в българския наказателен процес“ – В: Съвременен право, № 3/2023 г., с. 7 – 24; „Касационни основания ли са нарушенията на предметната и на местната подсъдност по наказателни дела?“ – В: Общество и право, № 1/2024 г., с. 4 – 15; „Последна ли е третата касация по наказателни дела? (По въпросите за незаконния съдебен състав и забраната по чл. 354, ал. 5 от НПК за връщане на делото)“ – В: De Jure, № 2/2023 г. (онлайн); „Състав на съда при диференцираните наказателни процедури“ – В: Сборник доклади от Национална конференция по повод 90 години от рождението на проф. д-р Димитър Михайлов, организирана от катедра „Наказателноправни науки“ на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, проведена на 17.10.2023 г. (под печат).

Дисертационният труд на докторанта е на тема „Абсолютните съществени процесуални нарушения като касационни основания в българския наказателен процес“ и представлява изключително задълбочено и системно изследване, което има не само научно, но и подчертано научно – практическо значение.

Обект на научния анализ на кандидата са абсолютните съществени процесуални нарушения като касационни основания в българския наказателен процес. Предмет на научното изследване е уредбата на касационните основания по българския Наказателно – процесуален кодекс.

Целите, които докторантът си е поставил, са две: изясняване на съдържанието на касационните основания и на проявленията им в наказателното производство и формулиране на предложения за подобряване на правната уредба. За постигането им докторантът си е поставил следните задачи: проследяване на историческото развитие на правната уредба на касационните основания; сравнително-правно изследване на касационните основания в други европейски законодателства; анализ на разпоредбите на чл. 348, ал. 3, т. 2 – 4 от НПК; анализ на достиженията на правната теория; анализ на съдебната практика и нейния принос за изясняване на законовите правила, които са постигнати в цялост.

Изследването се характеризира със структура, включваща увод, четири глави и заключение.

В първата глава, озаглавена „Исторически и сравнително – правен анализ на касационните основания в наказателния процес“, докторантът е изяснил подробно и задълбочено, с нужната прецизност, историческото развитие на уредбата на касационните основания в българския наказателен процес. Направил е сравнително – правен преглед на уредбата на касационните основания в наказателния процес в законодателството на Франция, Германия и Италия, като е извел научно обосновани добри практики при уредбата им, които биха могли да допринесат за усъвършенстване на уредбата на касационните основания у нас.

В глава втора от дисертационния труд, озаглавена „Абсолютни съществени процесуални нарушения. Липсата на мотиви или протокол от съдебното заседание на първата или въззивната инстанция като касационно основание (чл. 348, ал. 3, т. 2 НПК)“, авторът е изяснил понятието за касационни основания, както и същността на абсолютните съществени процесуални нарушения, предвидени в чл. 348, ал. 3, т. 2 – 4 от НПК. Разгледал е подробно, с нужната задълбоченост и обективност, различните проявни форми на липсата на протокол от заседанието пред първата или въззивната инстанция и на липсата на мотиви към съдебния акт като самостоятелни касационни основания.

В третата глава от дисертационния труд, озаглавена „Постановяване на присъдата или решението от незаконен състав като касационно основание (чл. 348, ал. 3, т. 3 НПК)“, дисертантът е разгледал обстойно въпросите, свързани със състава на съда, назначаемостта на съдиите и неизменността на съдебния състав и подсъдността на наказателните дела, като е формулирал научно обосновани изводи в кои случаи нарушаването на тези правила обуславя допускане на абсолютно съществено нарушение на процесуалните правила като касационно основание.

В глава четвърта, „Нарушаване на тайната на съвещанието при постановяване на присъдата или решението като касационно основание (чл. 348, ал. 3, т. 4 НПК)“, авторът се е спрял на уредбата на тайната на съвещанието при постановяване на съдебния акт и е дал отговор на въпроса за значението на различните форми на нарушение на тайната на съвещанието, в контекста на касационните основания.

Изследването е с общ обем от 315 страници, включително съдържание, списък на използваните съкращения и списък на използваната литература; справката за литературните източници съдържа общо 135 заглавия, от които 126 заглавия на български език, а 9 – на чужд език; бележките под линия са общо 674 на брой. Цитиранията са коректни.

II. Оценка на научните и научно-приложни резултати и приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд представлява безспорен принос в наказателнопроцесуалната теория. Като основни **приносни моменти** на автора следва да се очертаят следните.

Докторантът е положил изключително сериозни усилия да дефинира понятието за касационно основание, както и да изясни същността на абсолютните съществени процесуални нарушения, като ги разграничи от относителните такива. С нужната детайлност, задълбоченост и критичност е изследвал отделните абсолютни съществени процесуални нарушения, уредени в българското

законодателство, като ги е съпоставил с тези, уредени в други държави – членки и на тази база е извел добри европейски практики.

Значим е приносът на докторанта Троянов за систематизацията и цялостния, прецизен и точен анализ на всички възможни проявни форми на отделните абсолютни съществени процесуални нарушения, явяващи се касационни основания по действащото българско наказателнопроцесуално законодателство и проявлението им не само в касационното, но и във въззивното и първоинстанционното съдебни производства. В тази насока е анализирана не само правната регламентация на съответните институти, но и относимата съдебна практика на националните съдилища, с което трудът е особено значим и ценен. Това е първото цялостно монографично изследване в наказателнопроцесуалната доктрина, което се фокусира върху изясняването на този кръг въпроси.

От особено съществено значение не само за развитието на наказателнопроцесуалната теория, но и за правоприлагането, се явяват усилията на автора да даде отговор на въпросите, които възникват пред правоприложителите, в които случаи допуснатите съществени процесуални нарушения съставляват абсолютно основание за отмяна на постановения съдебен акт и в кои – могат да бъдат отстранени.

Работата има не само теоретично, но и подчертано теоретико-практическо значение, като особено полезна би била за съдилищата и за лицата, които вземат участие в съдебната фаза на наказателното производство, като участници или страни. Основните спорни въпроси, относими към абсолютни съществени процесуални нарушения, явяващи се касационни основания, са изяснени с необходимата задълбоченост и добросъвестност.

Без съмнение, забележителната кариера на докторанта като съдия в наказателните отделения на различните по степен съдилища и най-вече като съдия във върховната съдебна инстанция, е оказала силно положително влияние и върху научните му търсения, като му е позволила да открие въпросите, които са на дневен ред пред правоприложителите във връзка с допусканите съществени нарушения на процесуалните правила и тяхното значение, а задълбочените му

теоретични знания – да даде обоснован и научно издържан отговор на тези въпроси.

Впечатлява със задълбоченост и прецизност сравнителноправния анализ на съдебния контрол върху досъдебното производство в други държави – Франция, Германия и Италия. В тази част трудът би могъл да бъде полезен освен на заетите в правоприлагането, още и на законодателя.

Убедено може да се твърди, че дисертантът е концентрирал научните си търсения в областта на особено актуалната днес проблематика на абсолютните съществени процесуални нарушения като касационни основания в българския наказателен процес. Оттук и изводът, че изследването е особено актуално и би могло да допринесе съществено за развитието на законодателството – и то не само наказателнопроцесуалното, и за правоприлагането.

Ценен принос има докторантът при формулиране на препоръки *de lege ferenda*. Необходимо е същите да бъдат поставени на по-широко обществено обсъждане, с оглед извеждане на рационални предложения за изменение на наказателнопроцесуалното законодателство.

III. Критични бележки и препоръки

Анализираният научен труд се характеризира с множество и безспорни приноси моменти, но следва да бъдат направени и някои **критични бележки**.

Някои от въпросите са изяснени твърде обстоятелствено, без това да се налага от добросъвестния научен анализ и за нуждите на изследването по зададената проблематика. Например, в глава трета авторът е отделил прекомерно внимание да изясни числеността на съдебните състави по различните категории дела и предпоставките за назначаемост на съдиите, въпреки, че същите са изяснени в теорията и не са предмет на научните му търсения.

Направените критични бележки, обаче, не влияят на общата изключително положителна оценка на дисертационния труд. Те не разколебават безусловно налагащия се извод, че научната работа е

написана в резултат на упорита работа и добросъвестните усилия на автора в областта на научния анализ.

Научната работа на дисертанта недвусмислено сочи, че докторантът Бисер Живков Троянов се отличава със способност да изследва всестранно и задълбочено наказателнопроцесуална проблематика; има богати теоретични познания в областта на наказателния процес; демонстрира, че може да формулира релевантни научни изводи.

Препоръчвам дисертационния труд да бъде публикуван.

IV. Заключение

В заключение, имайки предвид изложените по-горе съображения, изразявам положителната си оценка, че представеният за защита дисертационен труд на тема „Абсолютните съществени процесуални нарушения като касационни основания в българския наказателен процес“ отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за получаване на образователната и научна степен „доктор“, поради което предлагам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. Право (Наказателнопроцесуално право) на Бисер Живков Троянов.

Член на научното жури:

(доц. д-р Ралица Илкова)

София, 8 август 2024 г.